

VII TROBADA DE TÈCNICS DE COL·LECCIONS DE CIÈNCIES NATURALS DE CATALUNYA

Els programes de Conservació Preventiva i de Creació i manteniment del sistema de reserves en el marc del Pla de Museus de Catalunya

Barcelona, 17-18 febrer de 2021

Sonia Blasco

Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles

Mª Jose Gracia

Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya

Com citar aquest treball:

Sònia Blasco i Ma José Gracia. Els programes de Conservació Preventiva i de Creació i manteniment del sistema de reserves en el marc del Pla de Museus de Catalunya. Museu de Ciències Naturals de Barcelona, 2021. VII Trobada de tècnics de col·leccions de ciències naturals de Catalunya.

- ELS MUSEUS A CATALUNYA AVUI
- EL SERVEI DE MUSEUS I PROTECCIÓ DE BÉNS MOBLES
- EL CENTRE DE RESTAURACIÓ DE BÉNS MOBLES DE CATALUNYA
- MUSEUS 2030. PLA DE MUSEUS DE CATALUNYA
- EL PROGRAMA DE CONSERVACIÓ PREVENTIVA
- EL PROGRAMA DE CREACIÓ I MANTENIMENT DEL SISTEMA DE RESERVES

ELS MUSEUS A CATALUNYA AVUI

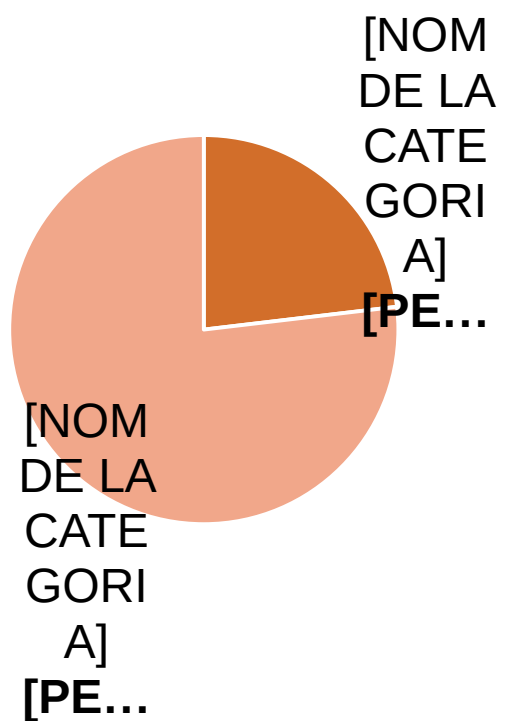
- 630 equipaments museístics: 115 museus registrats (amb 118 són extensions) i 382 col·leccions obertes al públic (amb 15 extensions).
- Mapa museístic desequilibrat i polaritzat
- El 85 % dels museus registrats de Catalunya són de titularitat pública. La majoria de museus públics són de titularitat municipal.
- Dependència elevada dels recursos públics,
- Museus febles per manca de recursos humans i econòmics.

Font i més informació: Registre de Museus de Catalunya i [Diagnosi de Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya](#).

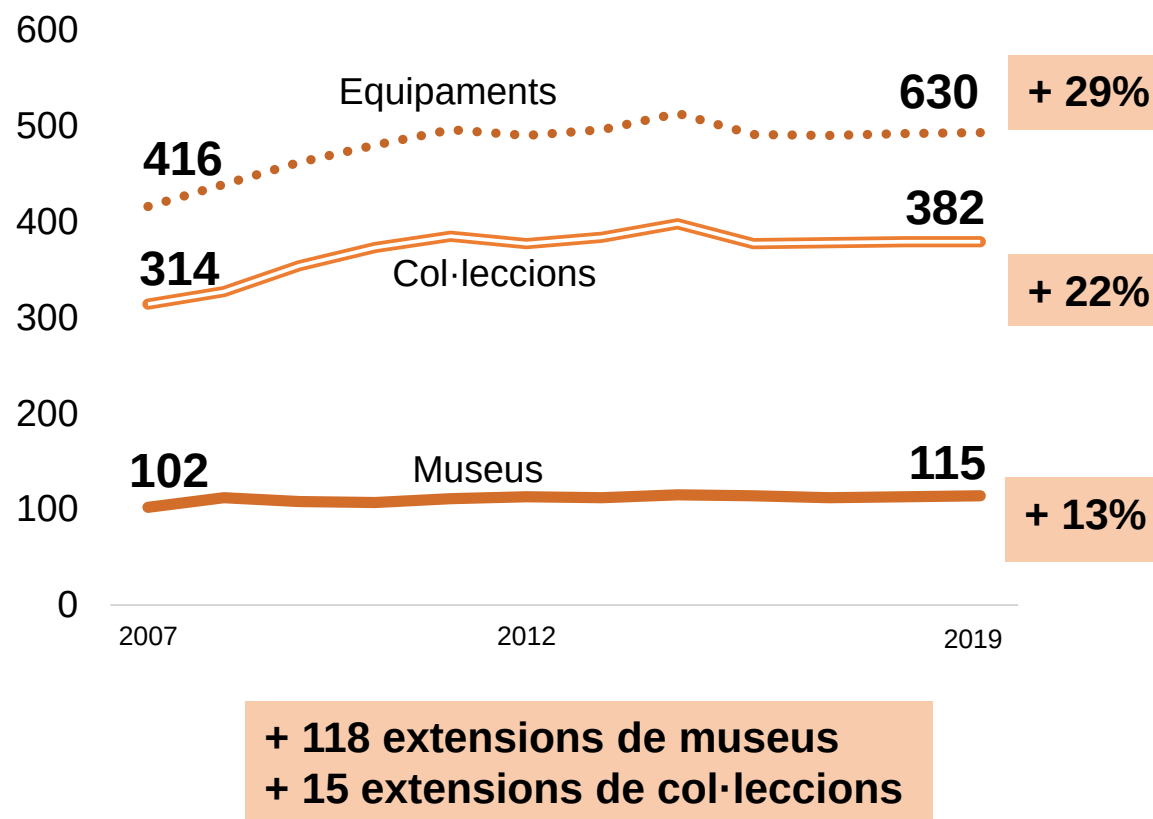

ELS MUSEUS A CATALUNYA AVUI

% equipaments museístics

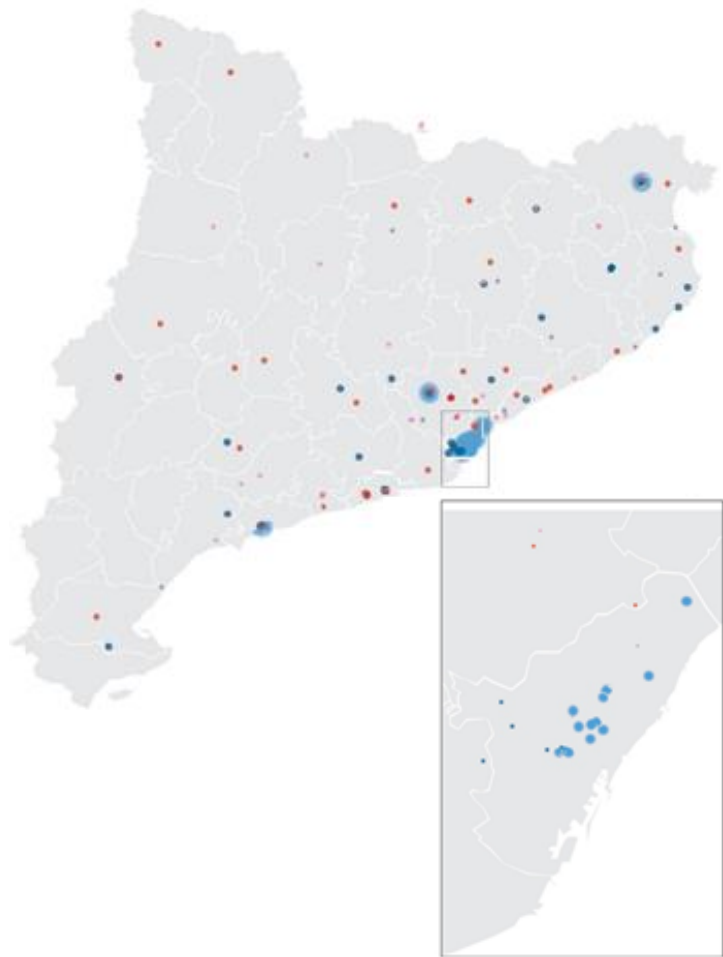

Evolució equipaments museístics

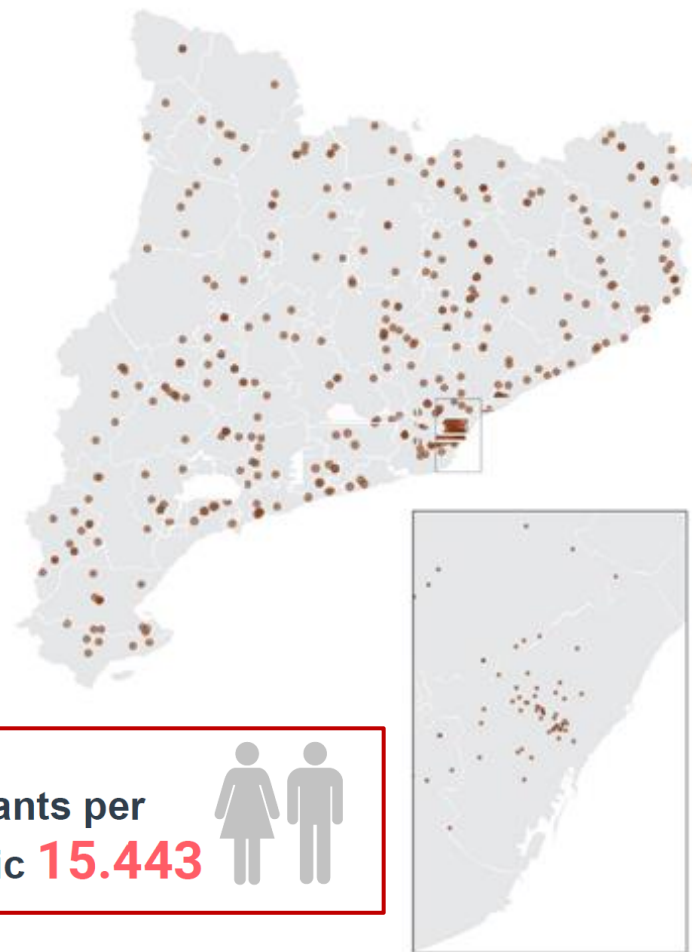

Distribució dels museus registrats

Distribució de les col·leccions obertes al públic

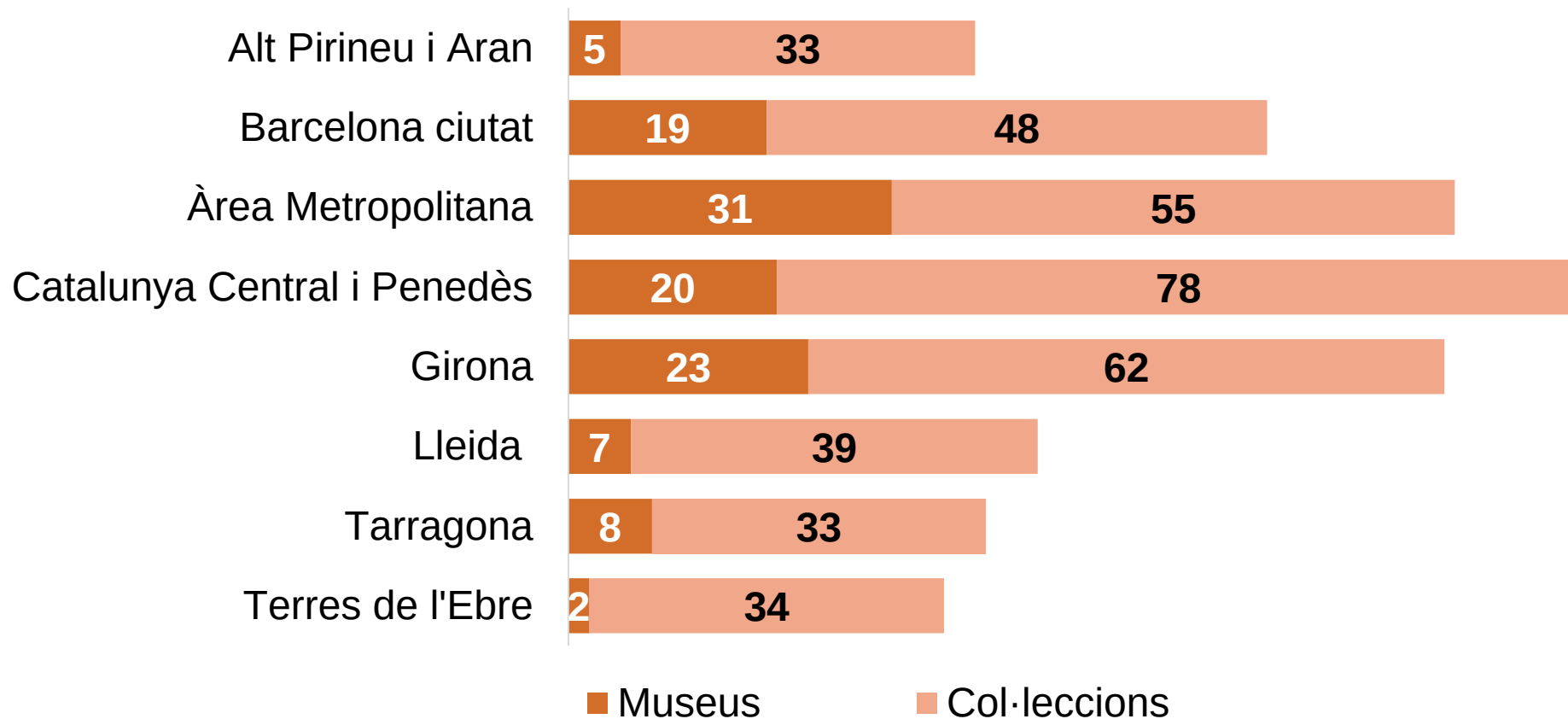

Mitjana d'habitants per
centre museístic **15.443**

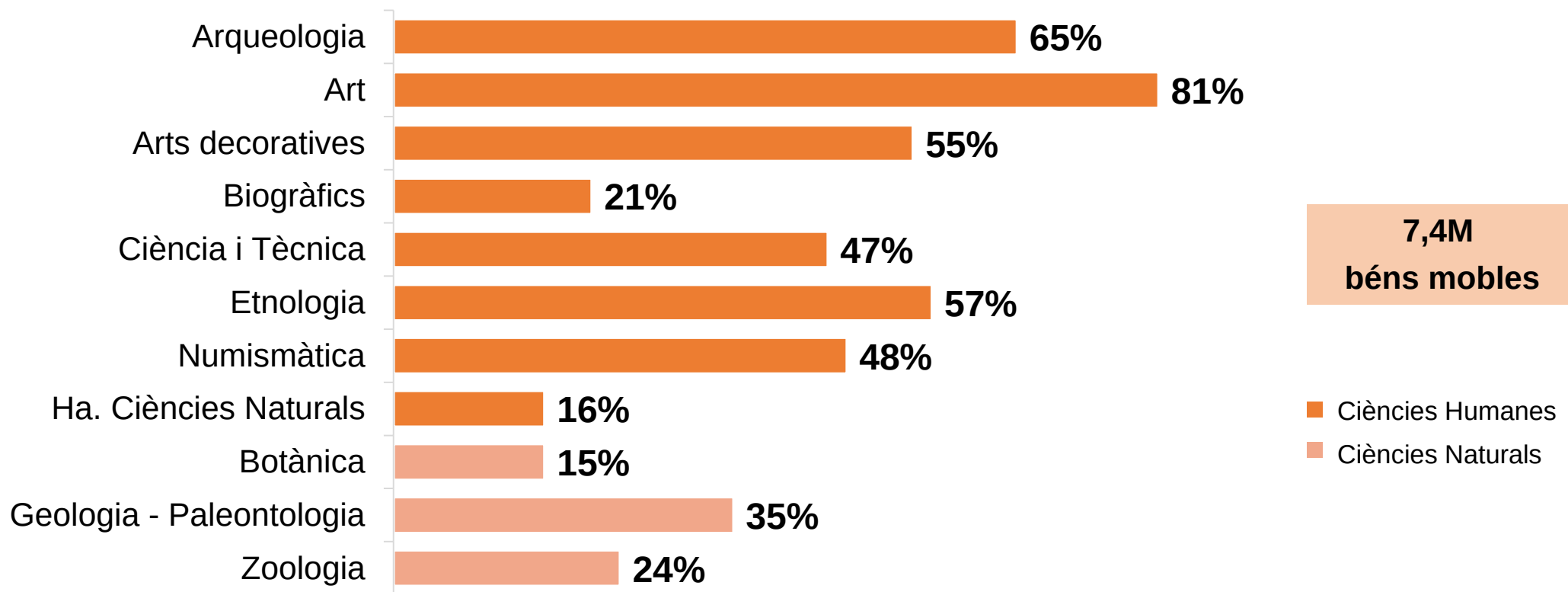
ÀMBIT TERRITORIAL

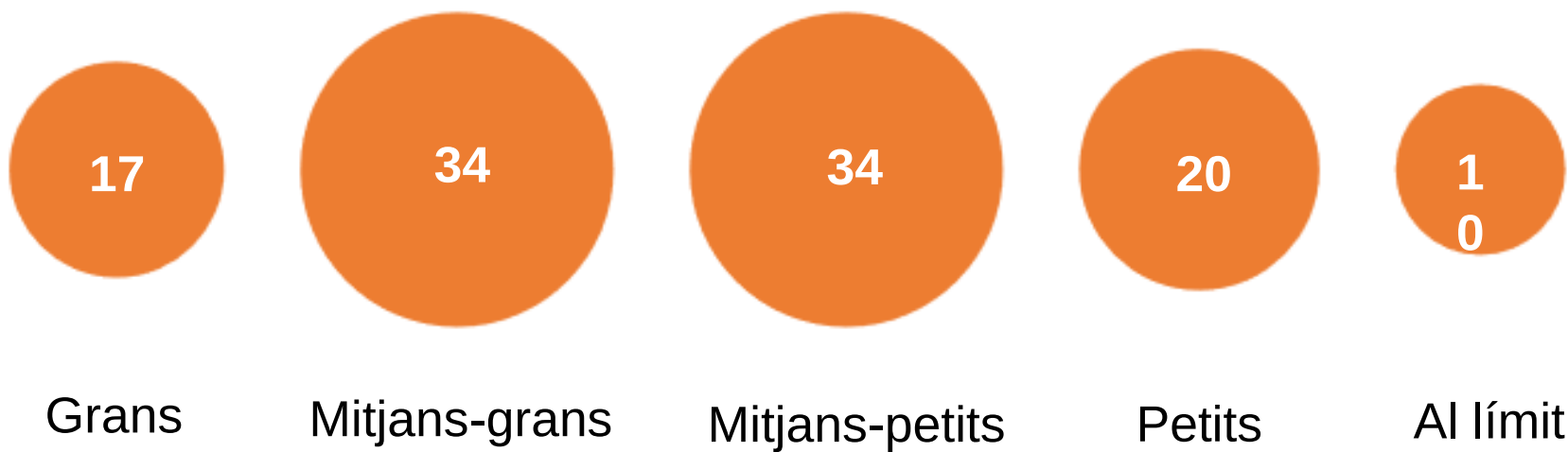
COL·LECCIONS

Àmbits temàtics

SEGMENTACIÓ DELS MUSEUS

Font: Actualització de la Diagnosi
del Pla de Museus, 2018

MARC NORMATIU

[Llei 17/1990, de 2 de novembre](#), de Museus (DOGC núm. 1367)

[Decret 35/1992, de 10 de febrer](#), de desplegament parcial de la Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus (Registre de Museus) (DOGC núm. 1561)

[Decret 289/1993, de 24 de novembre](#), sobre la composició i el funcionament de la Junta de Museus de Catalunya (DOGC núm. 1829)

[Decret 209/1998, de 30 de juliol](#), de desenvolupament de les competències de la Junta de Museus de Catalunya (DOGC núm. 2698)

[Decret 232/2001, de 28 d'agost](#), sobre el personal tècnic i directiu de museus (DOGC núm. 3471)

EL SERVEI DE MUSEUS I PROTECCIÓ DE BÉNS MOBLES

És la unitat responsable de la implementació i el control de la política de museus, de la coordinació del [Sistema de Museus de Catalunya](#) i de l'impuls, seguiment i avaluació del [Pla de Museus de Catalunya](#). Entre altres **funcions**, li corresponen les següents:

- **Dissenyar i impulsar els plans** i programes relatius a la Direcció General del Patrimoni Cultural en matèria de documentació, conservació, restauració i difusió dels béns mobles.
- Definir i coordinar el desenvolupament de les **polítiques de protecció del patrimoni cultural moble de Catalunya** i vetllar per la seva correcta execució.
- Impulsar i gestionar el **catàleg de béns culturals mobles**.

EL CENTRE DE RESTAURACIÓ DE BÉNS MOBLES DE CATALUNYA (CRBMC)

És la capçalera del sistema nacional de conservació preventiva i de restauració per al conjunt del país. Treballa en coordinació amb els museus, les xarxes temàtiques i territorials, i altres agents públics i privats que actuen en la preservació dels béns culturals.

Respecte al territori, el CRBMC gestiona programes anuals d'ajuts als museus per a la correcta conservació de les seves col·leccions y els presta assessorament tècnic.

LES POLÍTIQUES MUSEÍSTIQUES: EL PLA DE MUSEUS

- [*Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya*](#) és l'instrument que permet desenvolupar i implementar les polítiques museístics d'acord amb un marc estratègic d'acció
- Es tracta d'un document consensuat i participat amb tot el sector. Marca un horitzó a llarg termini (visió), i planifica un conjunt d'actuacions pels propers quatre anys
- El pla marca els valors i la forma d'actuar de la Generalitat de Catalunya pel què fa la política museística
- El pla preveu com es rendiran comptes i s'avaluarà l'acció i polítiques públiques vers els museus.

MUSEUS 2030. PLA DE MUSEUS DE CATALUNYA

MARC INTRODUCTORI

El 2030 els museus de Catalunya...

- *Preservaran el patrimoni i la memòria del país*
- *Estaran fortament implicats en la vida cultural, educativa, social i científica del país*
- *Seran ben valorats per àmplies capes de la societat, que els consideraran rellevants i necessaris*
- *Abordaran els grans reptes socials, culturals i mediambientals, i actuaran com a espais d'educació, de participació i debat, compromesos per fer una societat i un món millors*

MARC INTRODUCTORI

Desenvolupament del Pla

2030

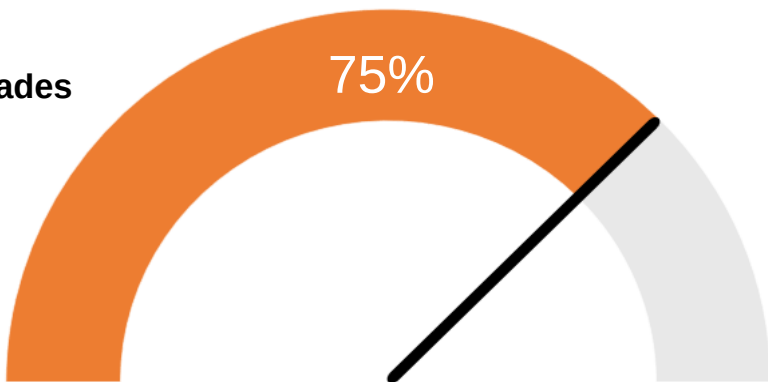
- Visió 2030
- Principis
- Objectius estratègics

2018-2021

- 31 Objectius operatius
- 67 Actuacions

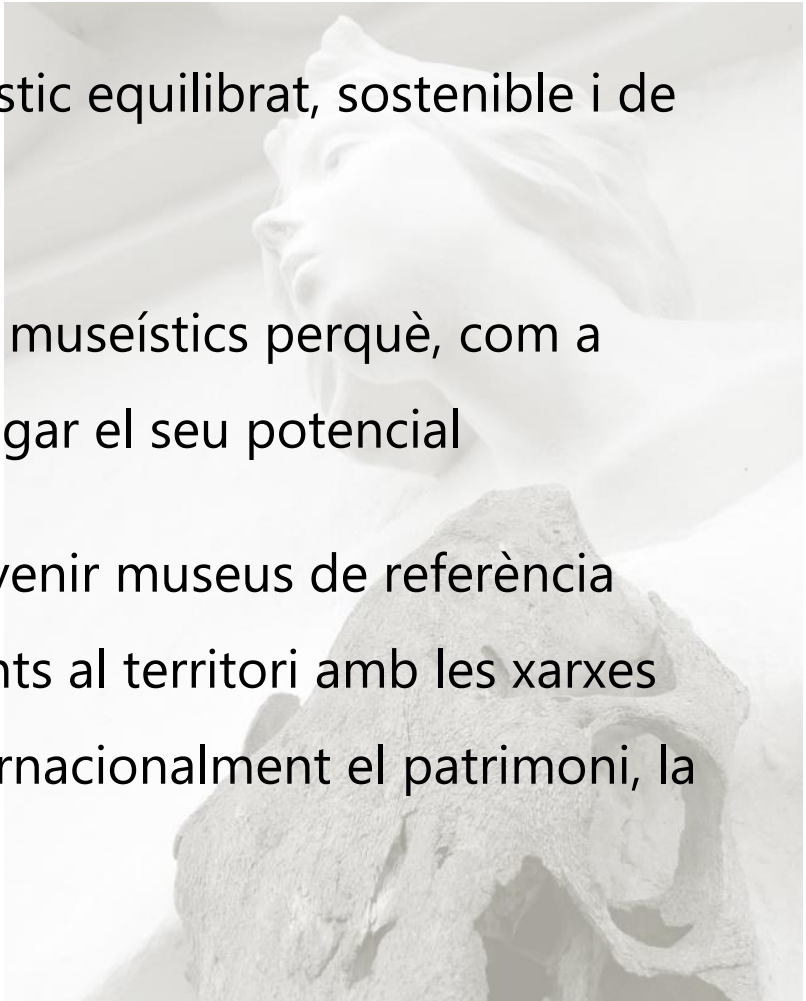
actuacions iniciades

75%

OBJECTIUS ESTRATÈGICS

-
- Objectiu 1.** Crear i desenvolupar un sistema museístic equilibrat, sostenible i de qualitat que abasti el conjunt del país
- Objectiu 2.** Reforçar la capacitat dels equipaments museístics perquè, com a institucions autònomes, puguin desplegar el seu potencial
- Objectiu 3.** Enfortir els museus nacionals per esdevenir museus de referència del sistema museístic català, ser presents al territori amb les xarxes temàtiques que lideren i projectar internacionalment el patrimoni, la història i la cultura del país.

Objectiu 4. Millorar la conservació i la gestió de les col·leccions i promoure'n el desenvolupament i la dinamització perquè serveixin a les necessitats actuals i futures.

Objectiu 5. Enfortir la vinculació entre la societat i el museu ampliant l'accés, la participació i les funcions socials i educatives.

Objectiu 6. Incrementar la capacitat comunicativa del museu i estimular el seu potencial per proveir contingut i experiències de qualitat.

Objectiu 7. Donar suport al sector professional vinculat al patrimoni perquè pugui respondre als reptes dels museus i avançar cap a l'excel·lència.

GESTIÓ DE COL·LECCIONS

Objectiu

L'objectiu final és que al 2030 els museus hagin adoptat un plantejament estratègic i planificat en les adquisicions, la documentació, la conservació preventiva i la restauració, i disposin dels documents bàsics (polítiques, plans i protocols) per cadascun dels àmbits de la gestió de les col·leccions, alineats amb la planificació global. En aquest sentit, es durà a terme un procés de normalització i un esforç per definir i compartir nous documents i eines estàndards, propis i internacionals.

GESTIÓ DE COL·LECCIONS

Treball en equip

Des del Servei de Museus sota la direcció del CRBMC, impulsem aquest objectiu en base i gràcies al treball i reflexió d'una Comissió tècnica formada per conservadors-restauradors, per tècnics i gestors de les diverses administracions:

- Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya: Servei de Museus i CRBMC
- Museus nacionals i xarxes territorials i temàtiques
- Diputació de Barcelona
- ICUB (Ajuntament de Barcelona)
- CRAC (Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya)

Objectiu 1

Objectiu 2

Objectiu 3

Objectiu 4:

Objectiu 5

Objectiu 6

Objectiu 7

Programa de Conservació preventiva

Importància de la conservació preventiva

Per al Departament de Cultura de la Generalitat la conservació preventiva és una prioritat dins les estratègies generals de protecció del patrimoni museístic.

Es considera aquesta tasca fonamental per tal de garantir la preservació del patrimoni que conserven museus i col·leccions de Catalunya.

La manca de mitjans i recursos és una limitació sempre present a diferent nivell depenent de les institucions, però que no ha de ser un obstacle per a la implantació de l'estratègia i criteris de conservació preventiva, que sempre redundarà en una millora en les condicions de conservació dels béns culturals.

L'èxit de la implantació de la conservació preventiva com estratègia prioritària en l'àmbit nacional català, **rau en la suma d'esforços, en el grau de participació i col·laboració de totes institucions implicades per aconseguir un objectiu comú,** i en la dotació d'un mínim de recursos per desenvolupar aquest programa.

Què perseguim?

Elaborar una diagnosi sobre la situació de la conservació preventiva als museus i col·leccions obertes al públic del territori català que permeti establir i definir prioritats d'actuació i generar programes d'implementació als museus, amb la dotació corresponent en vista a la seva millora. Aquesta diagnosi s'ha de fonamentar en l'ús d'una eina comuna amb paràmetres comparables per obtenir una avaluació global.

Què s'ha fet fins ara?

1. Dissenyar el full de ruta a seguir. **Fet!**
2. Establir i consensuar els **marcs de referència en matèria de conservació preventiva** per als museus i col·leccions obertes al públic del territori català. I consensuar aquests estàndards en funció dels recursos de cada institució i característiques de la seva col·lecció. **Fet!**
3. Preparar una **eina d'avaluació** per obtenir un estat de la qüestió. Dissenyant la metodologia més adient per utilitzar de forma estandarditzada i general a tot el territori. **Fet!**
4. Provar l'eina d'avaluació en un **projecte pilot** per esmenar, si cal, les deficiències detectades i determinar els recursos necessaris per la seva implementació. **Fet!**

Proper pas

1. Fer l'**avaluació** de l'estat de la conservació preventiva als museus a la resta d'institucions.
2. A partir de les dades recollides, obtenir la **diagnosi**. **2021-2022**

I després què?

Caldrà:

1. Establir **prioritats d'actuació** a nivell de país pel que fa a la conservació preventiva
2. Dissenyar **propostes globals i específiques** mitjançant un equip conjunt de treball entre administracions. Quantificar les despeses.
3. **Establir un nou full de ruta per implementar-les**

Com:

1. Proporcionant **assistència tècnica i formació** a les institucions avaluades: elaboració de plans i protocols, intervencions puntuals i iniciatives d'actuació.
2. **Formant a personal extern** que ajudin a desplegar aquestes iniciatives
3. Assegurant la **difusió** interna i externa en totes les etapes del procés.

Objectiu 1

Objectiu 2

Objectiu 3

Objectiu 4:

Objectiu 5

Objectiu 6

Objectiu 7

Programa de Millora de les reserves

Font: Biblioteca-Museu Víctor Balaguer

Objectiu general

Dissenyar una estratègia de millora i possible ampliació dels espais de reserva dels museus i centres de col·leccions del país, a partir d'una **avaluació i diagnosi de necessitats i d'actuacions pilot d'optimització i reorganització**

Objectiu 2018-2021

Millorar l'estat dels espais de reserva existents a Catalunya, mitjançant la metodologia RE-ORG i els deu criteris de qualitat de l' ICCROM.

Què s'ha fet fins ara?

- Definir l'estratègia d'implementació del mètode RE ORG a Catalunya. **Fet!**
- Signar un acord de col·laboració amb l'ICCROM. **Fet!**
- Traduir al català el manual Re-Org. **Fet!**
- Distribuir l'autoavaluació entre els museus registrats. **Parcialment fet**
- Identificar un espai de reserva on fer una primera **intervenció pilot (workshop)** d'optimització dels espais amb una reorganització poc costosa: la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer (Vilanova i la Geltrú). **Fet!**
- Intervenció pilot. **Parcialment fet**
- Formar **l'equip de professionals** que donaran suport en el desenvolupament del mètode per tot el territori. **Parcialment fet**

Què queda pendent?

- Distribuir l'autoavaluació entre els museus de la Xarxa de Barcelona i Tarragona.
- Fase 4 workshop Biblioteca-Museu Victor Balaguer, Vilanova
- Recollir dades autoavaluació i obtenir un diagnosi.
- Desenvolupar implementació.

Com aplicarem el mètode Re-Org a Catalunya?

CRBMC
Centre de Restauració de
Béns Mobles de Catalunya
PROGRAM COORDINATOR

COACH TEAM

HOST

WORKSHOP. Train for trainers

HOST

COACH TEAM

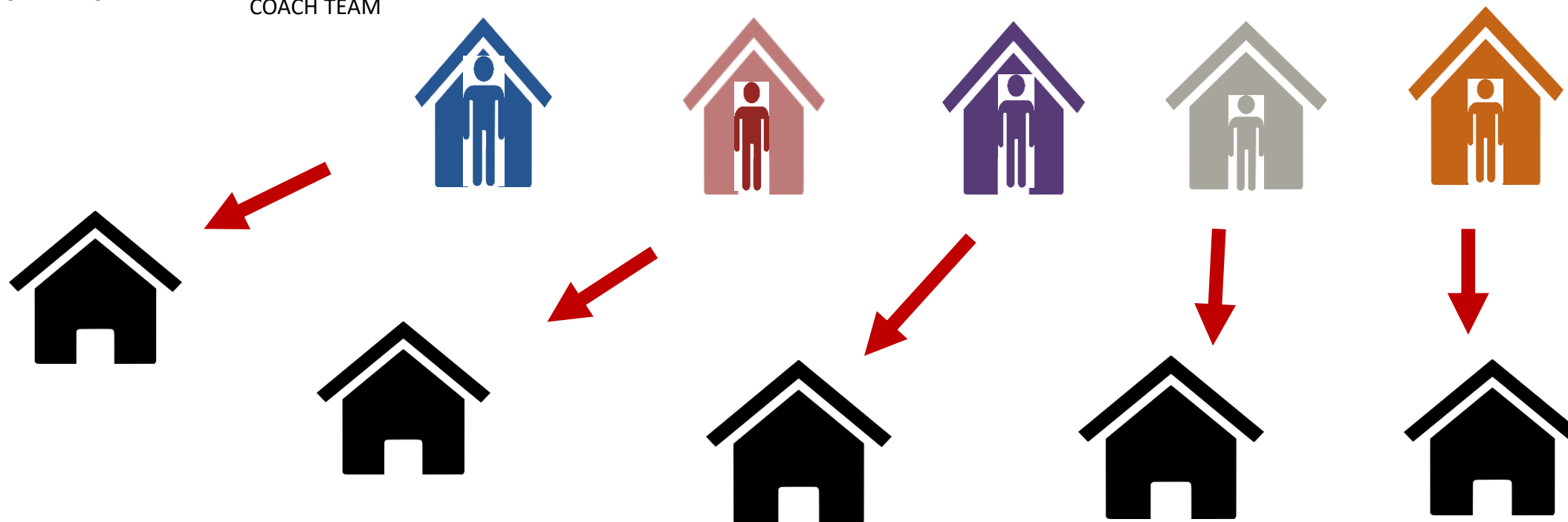

CRBMC
Centre de Restauració de
Béns Mobles de Catalunya

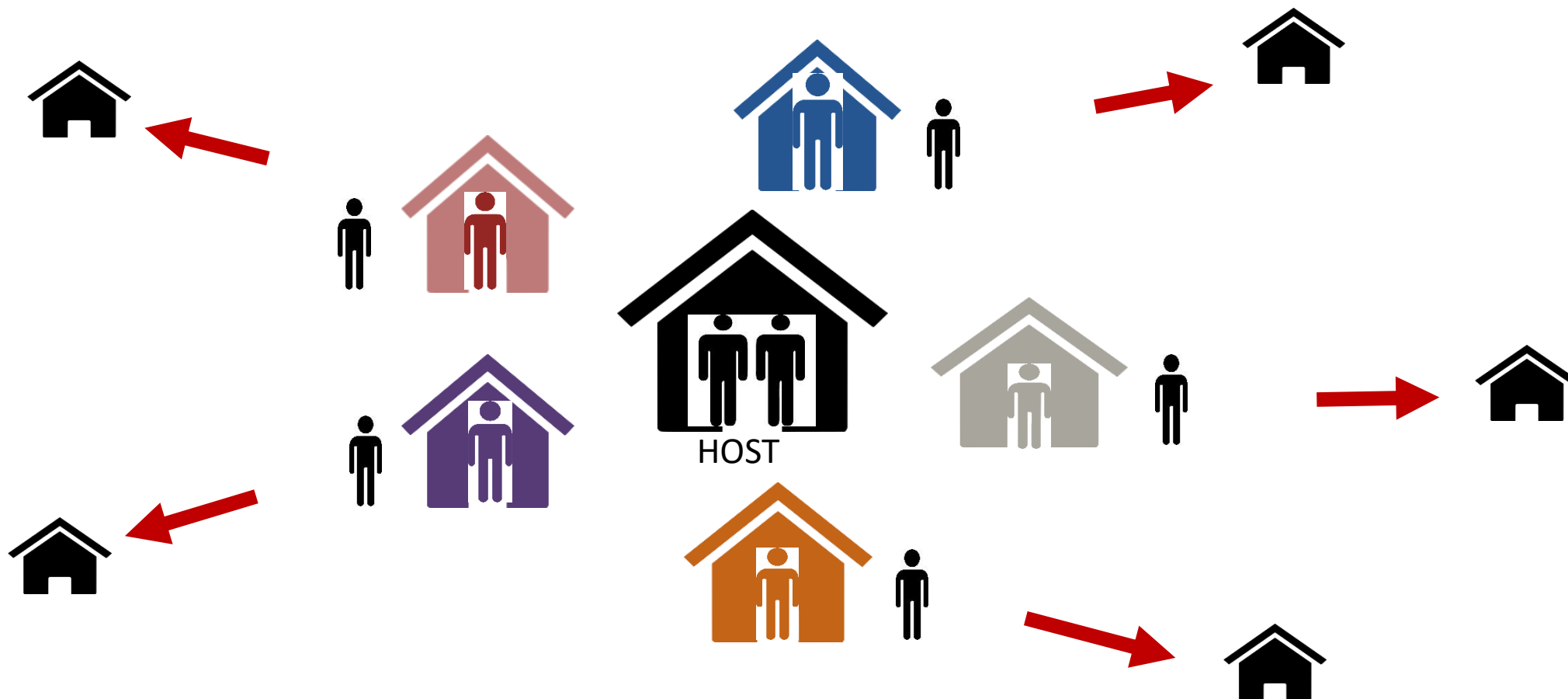
PROGRAM COORDINATOR

COACH TEAM

2021 en endavant

RE-ORG CATALUNYA

Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, Vilanova i la Geltrú,
Barcelona

26 RE-ORG WORKSHOP: Vilanova i la Geltrú 10-13 desembre 2019, 23-27 març 2020

PARTICIPANTS: 20 participants
provinents de tot Catalunya

Moltes
gràcies

